

DIMENSIUNI SOCIALE ALE SUCCESULUI ȘCOLAR: ROLUL ȘCOLII ȘI COMUNITĂȚII ÎN PERFORMANȚA ȘCOLARĂ A ELEVILOR

DIANA DĂMEAN
MARIA ROTH

Cercetarea de față se bazează pe rezultatele anchetei-pilot a proiectului Diagnosticul social al performanței școlare prin scala socială a succesului școlar și proiectarea unor metode de intervenție validate prin cercetare¹, proiect ce își propune identificarea și evaluarea unor modalități eficiente de influențare a aspectelor sociale ale succesului școlar². Proiectul are la bază validarea în România a unui instrument construit la Universitatea Chapel Hill din SUA și denumit School Success Profile – SSP (Profilul Succesului Școlar – PSS). Articolul este centrat pe relațiile dintre gradul de siguranță al cartierului, respectiv gradul de siguranță al școlii și prezența elevilor la ore, evitarea problemelor la școală și notele obținute de aceștia. Instrumentul are la bază o perspectivă ecologică și contribuie la identificarea adolescenților aflați în situații de risc școlar. Am ales acest model de lucru pentru a arăta că factorii sociali menționați mai sus trebuie cuprinși în planurile de îmbunătățire a managementului educațional. Inovația educațională poate începe, după părerea noastră, prin analiza situațională a variabilelor amintite și poate fi continuată prin intervenții țintite. O preocupare reală pentru succesul școlar al elevilor va trebui să țină seama, în mod concret, de variabilele puse în evidență de acest studiu, variabile ale căror pondere este modificabilă prin programe de intervenție țintite.

Cuvinte-cheie: Profilul Succesului Școlar, perspectiva ecologică, performanța școlară, siguranța cartierului, siguranța școlii.

Evaluarea școlilor este o temă de mare actualitate în toate țările din lume, J. Gray (2004) considerând că în acest proces trebuie stabilite cadrele de evaluare ale progresului elevilor, progres care trebuie raportat la o serie de factori culturali și sociali. SSP (Bowen, Richman, 2005) se bazează pe concepția sistemică, conform căreia

---

Adresa de contact a autorilor: Diana Dămean, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj Napoca, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Bd. 21 Decembrie 1989, nr. 128–130, cod 400604, Cluj-Napoca, România, e-mail: dianadamean@gmail.com; **Maria Roth**, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Bd. 21 Decembrie 1989, nr. 128–130, cod 400604, Cluj-Napoca, România, e-mail: roth.mari@ymail.com.

¹ Proiect tip PN II finanțat prin contractul nr. 91–063/14.09.2007 de către MECT, instituție coordonatoare UBB, parteneri UVT, ULBS, UPIT, CEMO, CRCR, director de proiect prof. dr. Maria Roth.

² Detalii despre proiect se pot găsi pe site-ul <http://www.successcolar.ro/>.

succesul școlar este asigurat de existența a numeroși factori protectori la diferite niveluri sistemice (familia, vecinătatea, prietenii, cadrele didactice, cultura și valorile școlii etc. și relațiile dintre toate aceste sisteme) și amenințat de o serie de factori de risc (Fraser, 2000; Woolley & Grogan-Kaylor, 2006). În concepția epidemiologică, Nash și Bowen (2002), Bowen et al. (2005; 2006), Bowen, Richman (1998) au testat instrumentul SSP în SUA, pe un lot de peste 2000 de elevi (11–18 ani). Aceștia au arătat că, pe lângă resursele interne ale elevilor, factorii contextului social au o pondere ridicată. Autorii raportează o înaltă consistență internă (α fiind peste 0,80).

În România, cercetarea acestor factori este relativ incipientă, deși unele dintre aceste fenomene iau o amploare și forme care necesită intervenții eficiente și rapide. SSP – instrumentul folosit ca punct de pornire – a fost adaptat pentru a surprinde aria de probleme specifice elevilor din școlile românești.

Pentru ancheta-pilot datele au fost colectate în perioada mai–iunie 2008 de către partenerii din proiect, din județele Bihor, Cluj, Covasna, Mureș, Sibiu, Timiș, și Vâlcea. Chestionarele au fost administrate unui număr de 497 de elevi din ciclul gimnazial și cel liceal, din mediul urban și rural.

Studiul de față se vrea o analiză preliminară a datelor obținute din testarea chestionarului *Profilul Succesului Școlar*, și se referă la efectele siguranței cartierului și școlii asupra succesului școlar al elevilor.

Tabelul nr. 1

Caracterizare eșantion (N=497)

Variabila demografică	%
Gen	
Fată	52
Băiat	48
Etnie	
Român	45,6
Maghiar	49,3
Rrom	5,1
Ciclul școlar	
Gimnazial	81,3
Liceal	18,7
Veniturile	
Primesc bursa socială	44,3
Nu primesc bursă socială	55,7
Mediul de rezidență	
Urban	60,8
Rural	39,2

După cum se poate vedea în *Tabelul nr. 1*, eșantionul este echilibrat din punctul de vedere al genului, însă este disproporționat din punctul de vedere al etniei, majoritatea respondenților fiind de etnie maghiară (49,3%) și foarte puțini fiind de etnie *rroma* (5,1%). Respondenții provin, în cea mai mare parte, din

mediul urban (60,8%) și se află în ciclul gimnazial (81,3%). Aproape jumătate dintre respondenți (44,3%) beneficiază de bursă socială, acest fapt fiind un indicator al faptului că elevul provine dintr-o familie cu venituri scăzute.

EFECTELE SIGURANȚEI CARTIERULUI ȘI SIGURANȚEI ȘCOLII ASUPRA SUCCESULUI ȘCOLAR AL ELEVILOR

Siguranța cartierului și siguranța școlii prezic semnificativ frecvența cursurilor de către elevi și comportamentul școlar al acestora. Potrivit unui studiu efectuat în Statele Unite (Bowen și Bowen, 1999), siguranța cartierului este un predictor mai bun decât siguranța școlii. Studiul de față examinează efectele variabilelor *siguranța școlii* și *siguranța cartierului* asupra frecvenței cursurilor, comportamentului școlar și notelor unui lot de 497 de elevi români, din clasele 5–12.

Ipoteza centrală a cercetării este: un grad ridicat al siguranței în școală și în zona în care locuiesc elevii are un efect pozitiv asupra performanței școlare a elevilor. Aceste efecte sunt analizate dintr-o perspectivă ecologică (Bronfenbrenner, 1979, Richman și Bowen, 1997). Potrivit acestei teorii, violența din micro sistemele în care trăiesc tinerii (în cazul de față – școală și cartier) reprezintă riscuri care, pe de o parte, pun în pericol siguranța fizică și emoțională a acestora, iar pe de altă parte reduc calitatea și accesul lor la potențiale oportunități de instruire în cadrul școlii și comunității. Studiul este centrat pe gradul de siguranță perceput de elevi în școală și cartier și efectele pe care acesta le are asupra prezenței la ore, evitării problemelor la școală și notelor obținute.

Violența în școală și cartier

În urma rezultatelor anchetei-pilot, a rezultat că 30,3% din elevi se tem că s-ar putea lega cineva de ei la școală. Când se află la școală, 33,3% dintre respondenți se simt expuși la violență, 28,3% se simt expuși la hărțuire sexuală, 45,3% se simt expuși la furt, 48,5% se simt expuși la insulte, iar 40,9% se simt expuși la șantaj. Pentru că, odată cu înaintarea în vârstă, adolescenții apreciază diferit pericolele la care sunt expuși atunci când sunt la școală, *Tabelul nr. 2* prezintă răspunsurile acestora, în funcție de ciclul școlar în care se află.

Tabelul nr. 2

Siguranța percepută, în școală, în rândul elevilor de gimnaziu și liceu (%)

Item	Gimnaziu	Liceu
Eleve care se tem că s-ar putea lega cineva de ei la școală.	34,1	20,2
Eleve care se simt expuși la violență în școală.	35,8	24,6
Eleve care se simt expuși la hărțuire sexuală în școală.	31,2	18,0
Eleve care se simt expuși la furt în școală.	41,4	59,1
Eleve care se simt expuși la insulte în școală.	47,2	53,3
Eleve care se simt expuși la șantaj în școală.	41,3	39,3

Tabelul nr. 3 sintetizează aprecierile elevilor cu privire la cât de mari sunt o serie de probleme în școala în care învață. Se observă procentul mic de școli în care elevii consideră că nu există probleme, fapt ce ne îndreptățește să examinăm efectele gradului ridicat de violență din școli asupra performanțelor școlare ale elevilor.

Tabelul nr. 3

Percepțiile respondenților față de gravitatea violențelor din școală (%)

În școala în care înveți, cât de mari sunt problemele cu:	Avem probleme mari	Avem ceva probleme, dar nu foarte mari	Nu avem probleme de acest fel
Elevii care fac glume pe seama celorlalți.	24,5	59,8	15,7
Elevii care se „leagă” tot timpul de ceilalți.	25,0	52,3	22,7
Conflictele între elevi de etnii diferite.	42,6	32,6	24,8
Bătăile între elevi.	28,0	45,3	26,7
Distrușgerea bunurilor școlii.	32,4	42,6	25,0
Consumul de alcool în rândul elevilor.	41,3	27,1	31,6
Consumul de țigări în rândul elevilor.	43,9	29,4	26,7
Consumul de droguri în rândul elevilor.	56,2	9,6	34,2
Elevii care poartă arme (bâte, cuțite etc.).	54,0	11,6	34,4
Bandele.	50,9	21,2	27,9
Elevii care îi agrează verbal pe profesori.	36,8	33,9	29,3
Elevii care îi agrează fizic pe profesori.	53,4	11,2	35,4

Referitor la siguranța cartierului, 29,9% dintre respondenți declară că își fac griji că cineva le-ar putea face rău sau s-ar putea lega de ei în drum spre casă, iar 47,9% declară că își fac griji că cineva le-ar putea face rău, sau s-ar putea lega de ei în zona în care locuiesc. Pentru a stabili gradul de siguranță a cartierului, elevii au răspuns la un set de întrebări despre frecvența cu care au avut loc, pe parcursul ultimei luni, anumite evenimente în zona în care locuiesc. Astfel, 19,8% răspund că a avut loc un jaf, 6,5% au văzut pe cineva vânzând droguri, 13,9% răspund că cineva a încercat să îi convingă să încalce legea, 23,2% răspund că a izbucnit o luptă între două bande rivale, 24,5% răspund că cineva le-a oferit băuturi alcoolice, 26,7% răspund că a avut loc o intervenție a trupelor speciale (DIAS).

Într-un mediu în care violența și comportamentele negative prevalează, adolescenții sunt deseori victimizați (Bowen și Bowen, 1999). Un mare număr de studii s-a axat pe studierea impactului psihologic și emoțional pe care îl are expunerea la violența din școală și comunitate (Berman et al., 1996; Hill et al., 1996; Kuther și Fisher, 1998), subliniindu-se, totodată, nevoia studierii relației dintre expunerea la violență și performanța școlară (Jenkins și Bell, 1994; Bowen și Bowen, 1999; Bowen și Powers, 2005).

Studiul de față își propune să analizeze relația dintre gradul de siguranță din școală și comunitate de o parte și performanța școlară a elevilor de cealaltă parte, operaționalizată, în cazul de față, prin itemii *prezența la ore, evitarea problemelor la școală și notele obținute*.

Variabile independente

Siguranța cartierului a fost măsurată prin două scale. Prima, subcultura tinerilor din cartier, măsoară percepția respondenților despre cât de predispuși sunt ceilalți tineri din cartier: a) să aibă probleme cu poliția; b) să consume droguri; c) să intre într-o bandă; d) să poarte asupra lor o armă; e) să consume băuturi alcoolice; f) să fumeze. Variantele de răspuns au primit valori de la 1 (*foarte rar*) la 4 (*foarte des*). Media obținută pe întregul eșantion la această scală a fost de 1,68 și sugerează că respondenții consideră că ceilalți tineri din cartierul lor au rareori comportamente negative, acestea referindu-se, mai degrabă, la consumul băuturilor alcoolice și țigărilor.

Cea de-a doua scală, referitoare la siguranța cartierului, măsoară gradul de siguranță pe care tinerii îl percep în cartierul (zona) în care locuiesc. Elevii au fost întrebați dacă pe parcursul ultimelor 30 de zile s-au întâmplat în cartierul lor următoarele: a) cineva a fost jefuit; b) cineva a vândut droguri; c) cineva a încercat să-ți vândă droguri; d) cineva a încercat să te convingă să încalci legea; e) a izbucnit o luptă între două bande rivale; f) cineva ți-a oferit băuturi alcoolice; g) ai văzut pe cineva amenințat cu o armă; h) a avut loc o descindere a poliției sau trupelor DIAS („mascații”). Variantele de răspuns au primit valori de 1 (*niciodată*), 2 (*o dată sau de două ori*) și 3 (*de mai mult de două ori*). Media de 1,21 arată că respondenții consideră că locuiesc într-o zonă sigură.

Siguranța în școală a fost măsurată tot prin două scale. Prima măsoară gradul de siguranță din școală, urmărind cât de mult apreciază elevii că o serie de comportamente reprezintă o problemă în școala lor: a) elevii care fac glume pe seama celorlalți; b) elevii care se „leagă” tot timpul de alți elevi; c) conflictele între grupuri de elevi de diferite etnii; d) bătăile între elevi; e) distrugerea unor lucruri din școală; f) consumul de alcool printre elevi; g) elevii care fumează; h) consumul de droguri la elevi; i) elevii care poartă arme; j) bandele; k) elevii care îi agresează verbal pe profesori; l) elevii care agresează fizic profesorii. Variantele de răspuns au primit valori de 1 (*avem probleme mari*), 2 (*avem ceva probleme, dar nu foarte mari*) și 3 (*nu avem probleme de acest fel*). Media obținută la această scală este 1,87. Rezultă de aici că, pe ansamblu, elevii consideră că în școala lor problemele enumerate mai sus nu sunt foarte mari. Deși $Me=2$ pentru majoritatea itemilor scalei (sugerând că acele probleme există, dar nu sunt grave), pentru itemii h), i), j), l) $Me=1$, ceea ce arată că cei mai mulți elevi apreciază că în școala în care învață există probleme mari cu consumul de droguri în rândul elevilor, cu elevii care poartă arme (cuțit, bâtă etc.), cu bandele, dar și cu elevii care agresează fizic profesorii.

Cea de-a doua scală a măsurat sentimentul de siguranță personală a elevilor în școală, urmărind cât de feriți se simt elevii de a) violență; b) hărțuire sexuală; c) furt; d) jigniri; e) șantaj, în școala în care învață. Variantele de răspuns au primit valori de la 1 (*deloc*) la 4 (*foarte mult*), media de 2,69 indicând că elevii se simt în siguranță în propria școală. Cu toate acestea, 13,4% dintre elevi răspund că nu se simt deloc feriți de asemenea comportamente.

Variabile dependente

Ca variabile dependente am utilizat scale care au măsurat comportamentul elevilor la școală și performanța școlară a acestora.

Prezența la ore în ultima lună a fost măsurată prin itemii: a) am întârziat la ore (nemotivat); b) am chiulit de la cel puțin o oră; c) nu m-am dus la școală. Variantele de răspuns au primit valori de 1 (*niciodată*), 2 (*o dată sau de două ori*) și 3 (*de mai mult de două ori*). La această scală, media obținută a fost de 1,58, indicând că elevilor li se întâmplă rar să absenteze de la ore. Cu toate acestea, faptul că cei mai mulți elevi răspund că nu au lipsit de la ore niciodată ridică semne de întrebare privind sinceritatea respondenților.

Tabelul nr. 4

Statistică descriptivă pentru variabilele utilizate în analiză

<i>Variabile</i>	<i>Var. răsp.</i>	<i>Media</i>	<i>SD</i>	<i>Nr. itemi</i>
Variabile dependente				
1. Prezența la ore.	De la 1 la 3	1,58	0,56	3
2. Evitarea problemelor la școală.	De la 1 la 3	1,33	0,31	8
3. Notele.	De la 1 la 7	3,68	1,56	7
Variabile independente				
4. Subcultura tinerilor din cartier.	De la 1 la 4	1,68	0,57	6
5. Gradul de siguranță al cartierului.	De la 1 la 3	1,21	0,29	8
6. Gradul de siguranță al școlii.	De la 1 la 3	1,87	0,59	12
7. Siguranța personală în școală.	De la 1 la 4	2,69	0,88	5

Evitarea problemelor la școală în ultima lună a fost măsurată prin itemii: a) nu mi-am făcut tema; b) am fost indisciplinat/ă; c) un profesor mi-a făcut observație din cauza absențelor sau a comportamentului la oră; d) a trebuit să merg în biroul directorului sau la comisia de disciplină din cauza comportamentului meu la școală; e) părinții mei au fost anunțați despre comportamentul meu la școală; f) părinții mei au fost anunțați că am note mici sau că nu-mi fac temele; g) m-am certat cu unul dintre profesorii mei; h) m-am bătut cu un alt elev. Variantele de răspuns au primit valori de 1 (*niciodată*), 2 (*o dată sau de două ori*) și 3 (*de mai mult de două ori*). Media pentru această scală este de 1,33, cei mai mulți elevi declarând că nu s-au aflat niciodată în situațiile de mai sus, dar că li s-a întâmplat (o dată sau de două ori) să nu își facă temele.

Pentru a măsura performanța școlară, elevii au fost rugați să indice, pe o scală de la 1 la 7 ce medii au obținut în ultimul semestru la majoritatea disciplinelor (10; 9 și 10; 8 și 9; 7 și 8; 6 și 7; 5 și 6; 4 și 5), câte medii sub 5 au obținut în ultimul semestru (1. *niciuna*; 2. *una*; 3. *două*; 4. *trei sau mai multe*) și, pe o scală de la 1 (*mult mai bune decât ale celor mai mulți*) la 5 (*mult mai slabe decât ale celor mai mulți*), cum sunt notele lor comparativ cu ale colegilor de clasă. Astfel, media notelor obținute de respondenți este de 3,68, ceea ce înseamnă că majoritatea mediilor

respondenților sunt între 7 și 8, respectiv 8 și 9. Majoritatea respondenților declară că nu au obținut nicio medie sub 5, media la acest item fiind de 1,39. Procentul elevilor care au obținut două medii sub 5 este de 4,5%, iar al celor cu trei sau mai multe medii sub 5 este de 6,7%. În ce privește aprecierea performanțelor proprii în raport cu ale colegilor, media este de 2,79, elevii apreciind că se situează la același nivel cu colegii lor, în timp ce cei mai mulți apreciază că au note mai bune decât majoritatea colegilor lor. Doar 14,6% consideră că notele lor sunt mai slabe decât ale celor mai mulți dintre colegii lor, ceea ce ne determină să concluzionăm că elevii nu sunt obiectivi în evaluarea propriilor performanțe. Din acest motiv am introdus în analiză doar una dintre aceste variabile, și anume, notele (mediile obținute în ultimul semestru), considerate a fi cel mai potrivit indicator al performanței școlare.

Tabelul nr. 4 sintetizează date referitoare la variabilele incluse în analiză: variantele de răspuns pentru fiecare scală, media, eroarea standard și numărul de itemi din fiecare scală.

Tabelul nr. 5

Corelații bivariate între variabilele dependente și cele independente

Variabile	1	2	3	4	5	6
1. Prezența la ore.						
2. Evitarea problemelor la școală.	,697**					
3. Notele.	,337**	,306**				
4. Subcultura tinerilor din cartier.	,435**	,450**	,208**			
5. Gradul de siguranță al cartierului.	,521**	,597**	,200**	,539**		
6. Gradul de siguranță al școlii.	,032	-,031	,126**	,117*	,089	
7. Siguranța personală în școală.	-,084	-,284**	-,027	-,076	-,202**	,044

* $p < ,05$, ** $p < ,01$

În urma efectuării analizei de corelație între variabilele dependente și cele independente (*Tabelul nr. 5*) reiese că, cu cât rata absenteismului este mai redusă, cu atât elevii sunt mai înclinați să evite problemele la școală ($R = ,697$, $p < ,01$) și să obțină note mai mari ($R = ,337$, $p < ,01$). Cu cât cartierul din care provin elevii e perceput de aceștia ca fiind mai sigur, cu atât mai mult vor frecventa orele ($R = ,521$, $p < ,01$), vor evita problemele la școală ($R = ,597$, $p < ,01$) și vor obține note mai bune ($R = ,200$, $p < ,01$). Cu cât școala este percepută ca fiind mai sigură, cu atât performanța școlară a elevilor (notele) este mai mare ($R = ,126$, $p < ,01$).

Variabile demografice

Pentru a clarifica relația dintre siguranța cartierului și a școlii și respectiv rezultatele școlare, am introdus în analiză cinci variabile demografice: genul, etnia, ciclul școlar, veniturile, și mediul de rezidență. Fiindcă unor elevi le poate fi mai greu să aprecieze veniturile familiei, bursa socială a constituit indicatorul cel mai potrivit pentru un nivel de trai scăzut în familie.

Variabilele demografice au fost introduse ca variabile *dummy* în analiza de regresie. Pentru gen, categoria de referință (0) este „băiat”, pentru etnie, categoria de referință (0) este „rrom”, pentru nivelul școlar – „gimnaziu”, pentru venituri – beneficiarii de bursă socială, iar pentru mediul de rezidență, categoria de referință este „rural”.

Analiza datelor

Datele au fost analizate în două stadii. Mai întâi am utilizat *testul t* și *one-way ANOVA* pentru a determina dacă există diferențe semnificative între mediile variabilelor independente, în funcție de variabilele demografice. Am utilizat apoi analiza de regresie pentru a prezice succesul școlar, în funcție de variabilele demografice și de cele independente.

Rezultate

Compararea mediilor

Tabelul 6 prezintă rezultatele primului stadiu al analizei. Am găsit diferențe semnificative pentru toate variabile demografice și pentru fiecare variabilă independentă.

Tabelul nr. 6

Medii și abateri standard pentru variabilele independente, în funcție de variabilele demografice

Variabile demografice	Subcultura tinerilor din cartier		Gradul de siguranță al cartierului		Gradul de siguranță al școlii		Siguranța personală în școală	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Gen					(p<,01)			
Fată	1,69	0,57	1,19	0,27	1,98	0,58	2,74	0,85
Băiat	1,67	0,56	1,23	0,31	1,74	0,58	2,63	0,91
Etnie	(p<,01)		(p<,01)		(p<,01)			
Român	1,64	0,58	1,14	0,26	1,70	0,58	2,68	1,00
Maghiar	1,67	0,52	1,29	0,30	1,93	0,57	2,70	0,76
Rrom	2,17	0,73	1,30	0,35	2,38	0,34	2,07	0,11
Ciclul școlar	(p<,01)		(p<,05)					
Gimnaziu	1,59	0,56	1,17	0,27	1,86	0,62	2,69	0,97
Liceu	1,93	0,49	1,32	0,25	1,77	0,48	2,66	0,23
Veniturile			(p<,01)					
Primesc bursa socială	1,65	0,58	1,18	0,25	1,70	0,51	2,80	0,81
Nu primesc bursă socială	1,80	0,45	1,32	0,31	1,77	0,48	2,55	0,84
Mediul de rezidență	(p<,01)		(p<,01)		(p<,01)		(p<,05)	
Urban	1,78	0,65	1,20	0,31	2,10	0,56	2,56	0,88
Rural	1,45	0,45	1,11	0,20	1,68	0,57	2,75	1,04

Datele arată că băieții tind să perceapă ca mai nesigură școala în care învață într-o proporție semnificativ mai mare decât fetele ($p < ,01$). Comparând răspunsurile elevilor în funcție de etnie rezultă că rromii își percep cartierul și școala ca fiind mai nesigure decât respondenții români și maghiari. Elevii de liceu consideră cartierul în care locuiesc drept nesigur într-o mai mare măsură ($p < ,01$) decât elevii de gimnaziu. Elevii care primesc bursă socială consideră cartierul în care locuiesc ca fiind mai sigur într-o măsură semnificativ mai mare decât elevii care nu primesc bursă socială. Elevii care locuiesc în mediul urban consideră zona în care locuiesc mai nesigură decât respondenții din mediul rural ($p < ,01$), și consideră că în școala în care învață există mai multe probleme ($p < ,01$) și că sunt mai puțin feriți de abuzuri de vreun fel ($p < ,05$) decât elevii care locuiesc în mediul rural.

Analiza de regresie

În acest stadiu al cercetării am efectuat câte o analiză de regresie pentru fiecare variabilă dependentă (frecvențarea cursurilor, evitarea necazurilor la școală, notele). Am încercat să explicăm succesul școlar cu ajutorul variabilelor demografice (Tabelul nr. 7) și a celor independente (siguranța în școală și în cartier) (Tabelul nr. 8).

Tabelul nr. 7

Analiza de regresie a relațiilor dintre variabilele demografice și variabilele dependente

Variabile demografice	Prezența la ore		Evit. probleme la școală		Notele	
	B	Er. Std.	B	Er. Std.	B	Er. Std.
Gen (0 = masculin)	-,187	,137	-,241**	,079	-,244	,319
Etnie (0 = rrom)	-,366	,432	-,060	,249	-1,734	,1,078
Clasa (0 = gimnaziu)						
Venit (0 = bursă socială)	-,187	,203	-,128	,120	-,827	,481
Mediu rez. (0 = rural)	,392**	,134	,149	,078	,305	,319
R^2	,138*		,166*		,059	
F	2,572		3,033		1,151	
Df	(4, 64)		(4, 61)		(4, 73)	

* $p < ,05$, ** $p < ,01$.

Variabilele demografice explică 13,8% din variație pentru prezența la ore, 16,6%, pentru evitarea problemelor la școală, și 5,9%, pentru notele obținute de elevi (Tabelul nr. 7). Elevii din mediul urban înregistrează o prezență semnificativ mai ridicată la școală ($p < ,01$), iar fetele evită să aibă probleme la școală în măsură mai mare decât băieții ($p < ,01$). Variabilele demografice nu sunt suficiente pentru a explica notele obținute de elevi, în model trebuind introduse alte variabile. Variabila *clasa* a fost exclusă din analiza în SPSS.

Tabelul nr. 8

Analiza de regresie a relațiilor dintre variabilele independente și variabilele dependente

Variabile independente	Prezența la ore		Evit. probleme la școală		Notele	
	B	Er. Std.	B	Er. Std.	B	Er. Std.
Subcultură tineri cartier.	,237**	,083	,074	,040	,694**	,251
Gr. de sig. al cartierului.	,609***	,157	,533***	,491	-,199	,471
Gr. de sig. al școlii.	-,045	,061	-,041	,076	,192	,183
Sig. personală în școală.	-,001	,038	-,047*	,019	-,009	,112
R^2	,214***		,378***		,060**	
F	14,527		31,936		3,377	
Df	(4,214)		(4,210)		(4,211)	

* $p < ,05$, ** $p < ,01$, *** $p < ,001$.

Variabilele independente explică 21,4% din variație pentru variabila prezența la ore, 37,8%, pentru evitarea problemelor la școală, și 6,0%, pentru notele obținute. Prezența la ore este explicată, în cea mai mare măsură, de siguranța cartierului ($p < ,001$, $p < ,01$). Evitarea problemelor la școală este explicată tot de siguranța cartierului ($p < ,001$), dar și de siguranța din școală ($p < ,05$). Singura variabilă din model care explică notele obținute de elevi ține tot de siguranța cartierului, mai precis, de comportamentul celorlalți tineri din cartier ($p < ,01$).

CONCLUZII

Rezultatele preliminare ale anchetei-pilot sunt consistente cu rezultatele altor cercetări similare (Bowen și Bowen, 1999), siguranța cartierului fiind un predictor mai bun pentru succesul școlar decât siguranța școlii. Ipoteza de la care am pornit este confirmată de rezultatele studiului: un grad ridicat de siguranță în școală și în cartierul (zona) în care locuiesc elevii are un efect pozitiv asupra performanței lor școlare. Datele arată că există o relație semnificativă între microsistemele în care trăiesc tinerii și succesul școlar al acestora. Elevii care se simt în siguranță în zona în care locuiesc, respectiv școală în care învață, obțin rezultate mai bune: fetele, în mai mare măsură decât băieții, elevii români și maghiari, în mai mare măsură decât elevii rromi, elevii care nu primesc bursă socială, în mai mare măsură decât cei care primesc bursă socială, elevii din mediul urban, în mai mare măsură decât elevii din mediul rural.

BIBLIOGRAFIE

1. Berman, S. L., Kurtines, W. M., Silverman, W. K., Serafini, L. T., *The impact of exposure to crime and violence on urban youth*, „American Journal of Orthopsychiatry”, 66, 1996, pp. 329–336.
2. Bowen, G. L., Rose, R. A., Ware, W. B., *The reliability and validity of the School Success Profile Learning Organization measure*, „Evaluation and Program Planning”, 29, no. 1, 2006, pp. 97–104.
3. Bowen, G. L., Powers, J. D., Rose, R. A., *Using social environment assets to identify intervention strategies for promoting school success*, „Children & Schools”, 27 (3), 2005, pp. 177–187.

4. Bowen, G. L., Richman, J. M., *School Success Profile*, Jordan Institute for Families, University of North Carolina at Chapel Hill, 2005.
5. Bowen, N. K., Powers, J. D., *Knowledge gaps among school staff and the role of high quality ecological assessments in schools*, „Research on Social Work Practice”, 15, 2005, pp. 491–500.
6. Bowen, N. K., Bowen, G. L., *Effects of Crime and Violence in Neighborhoods and Schools on the School Behavior and Performance of Adolescents*, „Journal of Adolescent Research”, 14, 1999, pp. 319–342.
7. Bowen, G., Richman, J. M., Bowen, N. K., *Sense of school coherence, perceptions of danger at school, and teacher support among youth at risk of school failure*, „Child & Adolescent Social Work Journal”, 15, 1998, pp. 273–286.
8. Bronfenbrenner, U., *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*, Cambridge, Harvard University Press, 1979.
9. Fraser, M., *Intervention research in social work: A basis for evidence based practice?* Paper presented at the „Evidence based practice Conference. Toward a research agenda for social work practice guidelines”, St. Lois, MO, George Warren Brown School of Social Work, Washington University, 2000.
10. Gray, J., *Frames of reference and traditions of interpretation: some issues in the identification of ‘under-achieving’ schools*, „British Journal Of Educational Studies”, 52, No. 3, 2004, pp. 293–309.
11. Hill, H. M., Levermore, M., Twaite, J., Jones, L. P., *Exposure to community violence and social support as predictors of anxiety and social and emotional behavior among African American children*, „Journal of Child and Family Studies”, 5, 1996, pp. 399–414.
12. Jenkins, E. J., Bell, C. C., *Violence among inner city high school students and posttraumatic stress disorder*, în S. Friedman (ed.), *Anxiety disorders in African Americans*, New York, Springer, 1994, pp. 76–88.
13. Kuther, T. L., Fisher, C. B., *Victimization by community violence in young adolescents from a suburban city*, „Journal of Early Adolescence”, 18, 1998, pp. 53–76.
14. Nash, J., Bowen, G., *Defining and estimating risk and protection. An illustration from the School Success Profile*, „Child adolescent Social Work Journal”, 19, 3, 2002, pp. 247–257.
15. Richman, J. M., Bowen, G. L., *School failure: an ecological – interactional developmental perspective*, in Fraser, M.W (ed), *Risk and resilience in childhood. An ecological perspective*, Washington DC, NASW Press, 1997.
16. Woolley, M. E., Grogan-Kaylor, A., *Protective family factors in the context of neighborhood: promoting positive school outcomes*, „Family Relations”, 55, (1), 2006, pp. 93–104.

The research is based on the outcome of a pilot survey for *The Social Diagnosis of School Performance using the social scale of school success and designing an evidence-based intervention methods project that aims to identify and evaluate efficient methods for improving the social aspects of school success. The project is mainly focused on validating an instrument designed at the Chapel Hill University (USA), called the School Success Profile in Romania. The article focuses on the associations between neighbourhood and school safety, and students’ attendance, trouble avoidance in school and grades. The instrument is based on an ecological perspective and contributes to the identification of adolescents most likely to encounter school-risk situations. We have chosen this research design in order to prove that the above mentioned social factors need to be included in the strategy for improving the educational management. Educational innovation may begin, in our opinion, with a situational analysis of these variables and may be continued with the appropriate interventions. A real preoccupation for students’ school success must acknowledge the variables highlighted in this study, which can be altered by the appropriate intervention programs.*

Keywords: *School Success Profile, the ecological perspective, neighbourhood safety, school safety, school performance.*